

Fragmenta in Matthaeum

1 Mt 1, 16 Αἱ ἐπαγγελίαι πρὸς τὸν Δαβὶδ ἐγένοντο καὶ τὸν Ἀβραὰμ ὡς ἐξ αὐτῶν φανήσεται ὁ Χριστὸς οὐχὶ τοῦ Χριστοῦ τι μέλλοντος ἐντεῦθεν ὠφελῆσθαι, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ τιμῶντος ἐκείνους. οἱ τοίνυν εὐαγγελισταὶ τοῦτο μὲν ὅτι κατὰ τὰς προφητικὰς φωνὰς ἐγένετο δεῖξαι ἠβουλήθησαν· ἵνα δὲ μὴ νομισθῶσιν οὕτω περὶ τούτου σπουδάζειν ὡς ἂν τοῦ Χριστοῦ μέλλοντος ἐντεῦθεν δεῖκνυσθαι μεγάλου, τὴν μὲν Μαρίαν παρέλιπον, ἣν ἀληθῶς συνέβη μητέρα γενέσθαι τοῦ θεοῦ, τὸν δὲ Ἰωσήφ ἐγενεαλόγησαν κατ' ἔμφασιν ἢ τινα σαφῆ μᾶλλον ἀπόδειξιν δεικνύναι βουλόμενοι ἐκεῖθεν τὸν Χριστόν, ἐκεῖνο σαφές ποιοῦντες τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ὅτι οὐδὲ διαφέρει διὰ τῆς Μαρίας ἢ τοῦ Ἰωσήφ τὸ γένος εἰπεῖν τοῦ Χριστοῦ· πῶς γὰρ ἢ μὴ κατὰ νόμον αὐτὸν γεννήσασα γυναικῶν; εἰ δὲ καὶ τι τῆς Μαρίας ἐλήφθη, ἐξ οὗ τὸ κατὰ σάρκα διεπλάσθη Χριστὸς οὐ φυσικῶς, ἀλλὰ παραδόξως τοῦ ἁγίου πνεύματος βραχὺ μὲν τι λαβόντος ἐξ αὐτῆς, διαπλάσαντος δὲ ἀπ' ἐκείνου τῷ θεῷ λόγῳ τὸν ναόν. ὡς φαίνεσθαι μὲν ἐκ τῆς συγγενείας τοῦ Δαβὶδ κατὰ γε τὰς προφητικὰς δειχθέντα φωνὰς, φαίνεσθαι δὲ αὐτὸν οὐ σεμνυνόμενον τῷ γένει αὐτῶν, ἀλλ' εἴπερ ἄρα τὸ ἀληθές εἰπεῖν ἐκείνους σεμνύνοντα οὐς ἐπιγράφεσθαι πατέρας ἐβούλετο. 2 Mt 1, 17 Διὰ τοῦτο ἐμνήσθη τῶν τριῶν διαιρέσεων, ἵνα δεῖξη τοὺς τῶν κριτῶν πρὸ τῶν βασιλέων χρόνους ἕως Δαβὶδ· τοῦ γὰρ Σαουλ οὐ μνημο νεύει διὰ τὸ ἀδόκιμον αὐτὸν γεγονέναι καὶ κατὰ ὀργὴν τοῦ θεοῦ δοθῆναι. διὰ τοίνυν τὰς διαφοροὺς καταστάσεις τῶν ἀρξάντων παρὰ Ἰουδαίους, τῶν κριτῶν, βασιλέων, τῶν ἱερέων, ἐποιήσατο τὴν διαίρεσιν. εἰ καὶ δέκα δὲ καὶ ἑπτὰ εἰσιν οἱ βασιλεῖς ἀπὸ Δαβὶδ ἕως Ἰεχωνίου, ἀλλὰ τοὺς τρεῖς παραλιπὼν ὁ εὐαγγελιστὴς οὐκ ἐσφάλη· οὐ γὰρ διαδοχὰς προέθετο εἰπεῖν βασιλέων, ἀλλὰ γενεάς. καὶ ἴν' ἀπαντήσῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν τεσσάρων καὶ δέκα γενεῶν, παρέλιπε τοὺς τρεῖς· οὐ γὰρ γενεὰν χρόνου ἀνθρώπου καθ' ὃν τις παιδοποιεῖ ἀδήλου ὄντος τούτου, ἀλλὰ τινῶν ἀριθμὸν ἐνιαυτῶν <εἰσηγήσατο>. διὸ οὐς ἦδει ἀρκεῖν αὐτῶν εἰς τὸν ἀριθμὸν, τούτους παρέλαβεν, μὴ φροντίσας τῶν προσώπων. οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς τρίτης τέσσαρας καὶ δέκα <περιεχούσης> δώδεκα μόνους ἀριθμεῖ ὡς ἀρκούντων καὶ τούτων ἀναπληρῶσαι τὰ ἐκ τῶν τεσσάρων καὶ δέκα γενεῶν. μᾶλλον δ' ἐν τῇ τρίτῃ γενεαλογίᾳ εὐρίσκονται τέσσαρες καὶ δέκα συναριθμουμένου καὶ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ δευτέρου Ἰεχωνίου, ὃς καὶ Ἰωακεὶμ ἐκαλεῖτο ἀπόγονος ὢν Ἰωσίου. εἰπὼν τοίνυν τοὺς προγόνους ἅπαντας καὶ τελευτήσας ὅτι δι' ἐκείνην καὶ τοῦτον ἐγενεαλόγησεν. 3 Mt 1, 23 Τῇ ἀρχαιότητι τῆς προφητείας πιστοῦται τὸν λόγον ὁ ἄγγελος· τῷ δὲ Ἀχαζ ἐλέχθη ὁ λόγος οὗτος, ὅτε ἐπεστράτευσαν κατ' αὐτοῦ βασιλεὺς Σαμαρείας καὶ Συρίας, ἐπειδὴ ἠγωνία μὴ λάβωσιν τὴν πόλιν καὶ καταστήσωσιν βασιλέα τὸν υἱὸν Ταβειλ, ὁ θεὸς τὸν χρησμὸν αὐτῷ τοῦτον εἶπε δηλῶν, ὅτι ἕως οὗ ὁ Χριστὸς τεχθῆ ἔκ τῆς παρθένου, οὐκ ἂν παύσονται οἱ ἐκ γένους Δαβὶδ ἄρχοντες Ἰσραὴλ. καὶ ἔμεινεν πεντεκαίδεκα ἔτη ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ ἀπέθανεν. καὶ γέγονεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ βασιλεὺς ὢν ἐτῶν εἴκοσι καὶ τεσσάρων ὡς εἶναι Ἐζεκίαν ἐτῶν ἐννέα, ὅτε ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐβασίλευσεν. πῶς οὖν Ἰουδαῖοι τὸν χρησμὸν λέγουσιν ἐπὶ Ἐζεκίου ἀποβῆναι τοῦ πρὸ τῆς βασιλείας τοῦ πατρὸς τεχθέντος πρὸ ἐτῶν ἐννέα, ἵνα συγχωρήσωμεν, ὅτι ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐδόθη ὁ χρησμὸς οὗτος. καὶ μὴ τις λεγέτω αἰσχροὺς τὴν ἐκ γυναικὸς γέννησιν· πρῶτον μὲν γὰρ ἡ ἀσώματος τοῦ θεοῦ φύσις οὐ πέφυκε μολύβεσθαι φῶς ὑπάρχουσα, ὅπου γε οὐδὲ τὸ αἰσθητὸν τῶν φωστήρων φῶς μολύνεται πλησιάζον ἀκαθάρτοις τόποις. ὅλως δὲ ὁ διὰ τῆς διαπλάσεως μὴ μολυνθεὶς ἐν τῷ δημιουργεῖν τὴν γυναικὰ οὐδὲ ἐν τῷ σαρκουῖσθαι ἐξ αὐτῆς ἐμολύνθη. ταῦτα γὰρ πρὸς τὰς τῶν

αίσχρων ἀντιθέσεις· παρὰ γὰρ τοῖς καθαροῖς οὐδεμία διαφορὰ τῶν γεννητικῶν μορίων καὶ τῶν λοιπῶν· ὁ γὰρ αὐτὸς θεὸς ὄλην ἐδημιούργησε τὴν γυναῖκα καλὴν λίαν ὡς καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν. 4 col1 Mt 1, 24 Διὰ τρεῖς αἰτίας μετὰ μνηστείαν συνέλαβεν· ἵνα δόξη ἐξ αὐτοῦ κεκυηκέναι καὶ μὴ ἀποθάνη καὶ ἵνα ἐξ αὐτοῦ γενεαλογηθῇ καὶ ἵνα σχῆ κηδεμόνα τῆς ἀπὸ Ἑρώδου ἐπιβουλῆς συναντιλαμβανόμενον αὐτῆς. Τίνος ἔνεκεν μετὰ τὴν μνηστείαν συνέλαβεν; τὴν παρθένον οἶμαι τρισὶ ταύταις αἰτίαις περιέχεσθαι· τῷ τε δοκεῖν πᾶσιν ἐκ τοῦ Ἰωσήφ γενέσθαι τὴν κύησιν καὶ διὰ τοῦτο πεφευγέναι τὸν κίνδυνον καὶ τῷ ἐξ αὐτοῦ τούτου γενεαλογηθῆναι τὸν Χριστὸν καὶ ἔτι τῷ κηδεμόνα ἔχειν αὐτὸν καὶ διάκονον ἐν ταῖς περιστάσεσιν, ὅτε ὑπὸ τοῦ Ἑρώδου ἐδιώκοντο. 5 Mt 1, 24–25 Συνώκει δὲ ἡ Μαρία τῷ ἑαυτῆς μνηστῆρι διὰ τὸ συνεσκιασμένως γενέσθαι τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν, ἵνα καὶ τοὺς Ἰουδαίους λάθῃ καὶ τὸν διάβολον κυοφορούμενος καὶ τικτόμενος ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, ὃς σπέρματος Ἀβραάμ ἐπελάβετο ἄνθρωπος γεγονώς, οὐ μὴν ἀγγέλους ἑαυτὸν ἀπήκασε τοῖς δυναμένοις καὶ μετασηματίζεσθαι καὶ ἄλλο ὁρᾶσθαι καὶ φαντάζειν τοὺς ὀρώντας ἄνθρώπους. ἔμεινε δὲ ἡ παρθένος καὶ μετὰ τὸ τεκεῖν ἀμύητος σωματικῆς συμπλοκῆς καὶ οὐκ ἔγημεν· ὁ γὰρ εὐαγγελιστῆς ἐξηγήσατο τὸ γεγονός, ὃ τὴν τοῦ μὴ γεγονότος ἔμφασιν ἐξ ἀντιδιαστολῆς δηλοῖ. 6 Mt 2, 1 Τίνος ἔνεκεν ἡμῖν καὶ τὸν χρόνον λέγει καὶ τὸν τόπον ἐν Βηθλεὲμ εἰπὼν καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἑρώδου τοῦ βασιλέως; μέμνηται τῶν ἡμερῶν Ἑρώδου, ἵνα εὐρήσῃς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν παυθέντα κατὰ τὴν προφητείαν Δανιὴλ ἄχρι τοῦ Χριστοῦ ἀριθμοῦσαν τὰς ἑβδομήκοντα ἑβδομάδας τῶν ἐτῶν.

7 Mt 2, 1–2 Ἀκολουθῶς τῇ προφητείᾳ ὁ Ἰησοῦς ἐν Βηθλεὲμ ἐτέχθη. μέμνηται δὲ ὁ εὐαγγελιστῆς καὶ τῶν τοῦ Ἑρώδου χρόνων, ὅπως ἀπὸ τῆς τοῦ Δανιὴλ προφητείας ἕως τοῦ Χριστοῦ ἀριθμοῦντες τὰς ἑβδομήκοντα ἑβδομάδας τῶν ἐτῶν εὐρήσωμεν τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐτῶν. καὶ ἐπεὶ μετὰ τὴν αὐτῶν ἀπιστίαν οἱ Ἰουδαῖοι οὐκ ἔγνωσαν τὸν χρόνον τῆς γεννήσεως, ἐκ τῶν μάγων αὐτοὺς καταισχύνει ὡς ἀμελεῖς. ὁ δὲ ἀστήρ διὰ τοῦτο ἀπεκρύβη πρὸς καιρὸν, ἵνα ἀναγκασθῶσιν οἱ μάγοι ἐρωτῆσαι ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων καὶ γένηται τοῦτο πᾶσι κατάδηλον. 8 Mt 2, 2 Ὡς κομῆται δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα περὶ τὸν αἰθέρα καινόν τι τῷ βίῳ σημαίνουσιν, οὕτω πολὺ πλέον παράδοξος ἀστήρ ἐφαίνετο ὁ τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἰησοῦ· οὔτε δὲ Ἑρώδῃ οὔτε ἱερεῦσιν οὔτε γραμματεῦσιν, ἀλλ' ἀπλῶς ἐν τῇ πόλει λέγουσιν οἰόμενοι φανερόν εἶναι τὸν ἀστέρα καὶ τὸν βασιλέα τοῖς εἰδόσι τὴν προφητείαν, ὅπερ ἐστὶν ἔλεγχος Ἰουδαίοις. 9 Mt 2, 3–4 Ἀλλόκοτος ὁ Ἑρώδης πῆ μὲν πιστεύων τοῖς προφητικοῖς, ὅτι ἔσται Χριστὸς ὁ βασιλεὺς πάντων, πῆ δὲ νομίζων δύνασθαι αὐτὸν ἀνελεῖν καὶ τὰς προφητείας ἀνατρέψαι· μανίας δὲ τεκμήριον· εἰ γὰρ ἐπίστευσε τοῖς λεχθεῖσιν, ὧφειλεν ἐννοεῖν , ὅτι ὑπὲρ ἄνθρωπον ἦσαν τὰ λεχθέντα καὶ γεγονότα καὶ οὐχ οἷός τε ἦν ἀνατρέψαι τὰ τῷ θεῷ δόξαντα. ἢ εἰ οὐκ ἐπίστευσε, τί ἐδειλία καὶ ἠθέλεν ἐπιβουλεῦσαι τῷ βρέφει; οὗτος ὁ Ἑρώδης Ἰδουμαῖος ἦν τὸ γένος· ἐπειδὴ γὰρ ἐξέλιπεν ἐξ Ἰούδα ἄρχωνκατὰ τὴν τοῦ Ἰακώβ προφητείαν καὶ λοιπὸν οἱ Ῥωμαῖοι ἦρξαν, ἔκτοτε καὶ ὁ Ἑρώδης ἦρξε τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους. 10 Mt 2, 9–10 Διὰ τοῦτο κρύπτεται ὁ ἀστήρ, ὅτε οἱ μάγοι τῶν Ἱεροσολύμων ἐπέβησαν, ἵνα ἀπολέσαντες τὸν χειραγωγῶντα ἀναγκασθῶσι παρὰ Ἰουδαίων μανθάνειν, μᾶλλον δὲ ἐν τῷ μανθάνειν διδάσκειν ἐκείνους· τὸν γὰρ τόπον ζητοῦσι μόνον, ὅτι δὲ ἐτέχθη, προλαβόντες ἤδεσαν. καὶ ὑπὲρ τούτου μακρὰν ἀποδημίαν ἐστειλάντο καὶ εἰς κίνδυνον αὐτοὺς ἔρριψαν· εἰς γὰρ βασιλευομένην πόλιν ἐλθόντες ἠρώτων ποῦ ὁ βασιλεὺς ἐτέχθη οὐ τοῦ βασιλεύοντος τότε τὸν θυμὸν ὑπειδόμενοι, οὐ τῆς πόλεως τὴν ἐπιβουλήν. ἐπειδὴ δὲ

2

ἠρώτησαν καὶ διδασκάλους ἔσχοννῦν δὲ φαίνεσθαι καὶ φανέντα ἴστασθαι. χειραγωγήσας γὰρ αὐτοὺς πρὸς τὴν φάτνην, οὐκ ἄνωθεν αὐτῶν δείκνυται, ἀλλὰ κάτω κατελθὼν ἔστι οὗ ἦν τὸ παιδίον, ὑπὲρ αὐτῆς ὡς εἶπεῖν τῆς κεφαλῆς. 12 col1 Mt 2, 13–15 Ἀναχωρήσαντες οἱ μάγοι ἄπρακτον ἐποίησαν τὴν Ἡρώδου πονηρίαν. ὅμοιον δὲ τῷ ἔξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου κεῖται ἐν Ἀριθμοῖς· θεὸς ἔξ Αἰγύπτου ἐκάλεσεν αὐτόν· δόξα ὡς μονοκέρωτος αὐτῷ. Τὸ ἔξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου ἐν τῇ βίβλῳ τῶν Ἀριθμῶν γέγραπται· θεὸς ἔξ Αἰγύπτου ἐκάλεσεν αὐτόν· δόξα ὡς μονοκέρωτος αὐτῷ.

13 Mt 3, 5–6 Ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι τὴν ὑπερβάλλουσαν τοῦ ἀνδρὸς πολιτείαν ἐπεθύμουν αὐτὸν ἰδεῖν. καὶ διὰ τοῦτο, ὅτε ἤκουσαν, ὅτι παραγέγονεν, πάντες συνέτρεχον πρὸς αὐτόν ὡς πρὸς ἄνθρωπον ἐκ θεοῦ ἀπεσταλμένον. τὸ δὲ ἔξωμολογοῦντο ἐπ' αὐτοῦ, ἴν' ὡσπερ ἱερεὺς προσαγάγῃ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν θυσίας. 14 Mt 3, 9 Ἀθρύπτως τὴν τῆς σαρκὸς ἐκβαλὼν συγγένειαν τὴν ἀπὸ τῆς πίστεως εἰσάγει· ἢ γὰρ μίμησις τῆς ἀρετῆς ποιεῖ τὴν ἀληθῆ συγγένειαν· ἦδει γὰρ ὅτι τούτοις καυχώμενοι ἠμέλουν τῆς κατὰ ψυχὴν ἀρετῆς. 15 Mt 3, 9 Εἰ ἐκ τῶν λίθων δίδονται τέκνα τῷ Ἀβραάμ, οὐ τῇ ἔξει τῆς σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἀλλὰ τῇ ἔξει τῆς ἀρετῆς· τοῦ θεοῦ οὖν ὁ λαὸς χρηματίζει πατέρα τὸν Ἀβραάμ. καὶ πῶς ἢ διὰ τί, ζήτηι. 16 Mt 3, 9 Οἱ λίθοι λαμβάνονται εἰς στείραν καὶ εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν τῶν ἐθνῶν. πρὸς τούτοις θεῶρει καὶ τὴν πεπηγυῖαν ὡς λίθον καρδίαν τοῦ δράκοντος. 18 Mt 3, 11 Ὁ ὀπίσω μου ἀντὶ τοῦ ὁ μετ' ἐμέ· τὸ δὲ ἐρχόμενος ἀντὶ τοῦ ὁ φανερωθησόμενος. ἐν πυρὶ λέγονται αἱ τῶν ἀγίων ψυχαὶ βαπτίζεσθαι εἰλικρινῶς ὡς τὸ τῆς εὐσεβείας παραδεχόμεναι μυστήριον διὰ τὸ ἐν πυρίναις γλώσσαις κατεληλυθέναι τὸ πρῶτον ἐπὶ τοὺς μαθητὰς τὸ πνεῦμα, δι' οὗ ἔβαπτίσθησαν τελειωθέντες τὰς ψυχὰς. ἢ ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι πάντες πυρὶ μέλλουσι βαπτισθῆναι· πᾶν γὰρ πυρὶ ἀλισθήσεται, ἵνα ἐκάστου τὸ ἔργον, ὁποῖόν ἐστιν, τὸ πῦρ δοκιμάσῃ τὴν *** ὑπὲρ νοῦν, τῷ δὲ ὑλικῷ τὸ πῦρ <ἀντέθηκεν>, οὐ πονηρὸν οὐδὲ κακὸν ὑπάρχον, ἀλλ' ἰσχυρὸν καὶ κακοῦ καθαρτικόν· ἀγαθὴ γὰρ δύναμις τὸ πῦρ νοεῖται καὶ ἰσχυρά, φθαρτικὴ τῶν χειρόνων καὶ σωστικὴ τῶν ἀμεινόνων. διὸ καὶ φρόνιμον λέγεται παρὰ τοῖς προφήταις. οὕτως οὖν καὶ ὅτε ἂν ὁ θεὸς λέγηται πῦρ καταναλίσκον, οὐ κακίας, ἀλλὰ δυνάμεως ὄνομα καὶ σύμβολον ἐκδεκτόν· ὡς γὰρ τὸ πῦρ ἰσχυρότατον τῶν στοιχείων καὶ πάντων κρατοῦν, οὕτως καὶ ὁ θεὸς παντοδύναμος καὶ παντοκράτωρ, δυνάμενος κρατῆσαι, κτίσαι, ποιῆσαι, τρέφειν, αὔξειν, σῶζειν, ὁ σώματος καὶ ψυχῆς ἐξουσίαν ἔχων. ὡς οὖν τῶν στοιχείων ὑπερέχει τὸ πῦρ, οὕτως θεῶν τε καὶ δυνάμεων καὶ ἀρχῶν ὁ παντοκράτωρ. διπλῆ τε ἡ δύναμις τοῦ πυρός, ἢ μὲν πρὸς δημιουργίαν καὶ πέπανσιν καρπῶν καὶ ζώων γένεσιν καὶ τροφὴν ἐπιτήδειος, ἢ εἰκῶν ἥλιος, ἢ δὲ πρὸς ἀνάλωσιν καὶ φθοράν, ὡς τὸ πῦρ τὸ ἐπίγειον. πῦρ οὖν ὅταν λέγηται θεὸς καταναλίσκον, δύναμις ἰσχυρὰ καὶ ἀπροσάντητος, ἢ μηδὲν ἀδύνατον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπολέσαι δυνατόν. περὶ τῆς τοιαύτης δυνάμεως καὶ ὁ σωτὴρ λέγει· πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, δηλονότι δύνάμιν τῶν μὲν ἀγίων καθαρτικὴν, τῶν δὲ ὑλικῶν ὡς μὲν φασὶ τινὲς ἀφανιστικὴν, ὡς δὲ ἡμεῖς ἂν φαίμεν, παιδευτικὴν. ἔχει δὲ καὶ φόβον τὸ πῦρ καὶ διάχυσιν τὸ φῶς. 19 Mt 3, 12 Ὡς κριτῆς ὁ Χριστὸς ἀποχωρίζει τοὺς καθαρὸς ἐν βίῳ ἀπὸ τῶν ἀδίκων. Mt 3, 15 Οὐχ ὡς ἁμαρτίας μέτοχος καὶ ἐκ ταύτης καθαίρεσθαι δεόμενος ὑπὸ Ἰωάννου ὁ σωτὴρ βαπτίζεται, ἀλλ' ὡς ἂν μὴ ἀντίθεος νομισθεῖ μὴ πληρῶν τὰ τοῦ νόμου καὶ ἵνα δείξῃ τὸν Ἰωάννην ἐκ θεοῦ ἀπεσταλμένον καταδέχεται ὑπ' αὐτοῦ βαπτισθῆναι. 21 Mt 3, 15 Ὁ κατὰ νόμον τέλειος τὸ Ἰωάννου βάπτισμα βαπτιζόμενος εἰς τὸ τοῦ νόμου τέλος ἔφθασεν. διὸ καὶ ὁ Χριστὸς ὡς τέλειος ἐν νόμῳ ἐβαπτίσθη τὸ Ἰωάννου βάπτισμα· ὅθεν ἔλεγεν· οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην.

22 Mt 4, 4 Τὸ δὲ οὐκ ἐπ' ἄρτω· ὁ πρῶτος Ἀδάμ διὰ τῆς βρώσεως ἤμαρτεν, ὁ Χριστὸς δι' ἐγκρατείας περιγίνεται καὶ διδάσκει, ὅτι οὐ δεῖ ἀφίστασθαι τοῦ θεοῦ, κἄν λιμώττωμεν. τοῦτο ἀρραβὼν ἐστὶ καὶ τῆς μελλούσης καταστάσεως, ὅπερ ἤρξατο ἐν Χριστῷ, ὅτι καὶ δίχα τροφῆς μέλλουσι ζῆν οἱ ἄνθρωποι.

23 Mt 5, 13 Ἄλας τῆς γῆς ἐστὶ τὸ ψυχικὸν ἄρτυμα. 25 Mt 5, 16 Ἀπάγει δὲ ἡμᾶς τῆς ἰδίας φιλοδοξίας τὴν τοῦ θεοῦ δόξαν τέλος τῶν ἔργων προτιθεῖς. 26 Mt 5, 19 Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν τίς φησὶν οὐ μόνον τὰ ἐνδαιτήματα τῶν ἀγίων, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος κατάστασιν. 27 Mt 5, 22 Δύο εἴρηκε, τὸ ὅς ἂν εἴπῃ ῥακά καὶ τὸ ὅς ἂν εἴπῃ μωρέ, τὴν μὲν μωρίαν ἐπὶ τῆς ψυχῆς λαβῶν, τὸ δὲ κατάπτυστον ἐπὶ τῶν σωματικῶν, τοῦτο βουλόμενος εἰπεῖν, ὅτι· ὅς δ' ἂν δι' ὑπερηφανίαν κατὰ τῶν ὁμοπίστων ἐπαίρηται μισῶν τε αὐτούς καὶ ἀποστρεφόμενος ἢ καὶ μυσαττόμενος ἢ πολλακίς ὡς οὐδενὸς ὄντας ἀξίους λόγου <υπερορῶν>, τὴν ὑπερηφανίαν ἢ ἀπὸ τῶν σωματικῶν πλεονεκτημάτων ἢ ἀπὸ τῶν κατὰ ψυχὴν ἀναδεχόμενος καὶ διὰ τούτου τοὺς ὁμοπίστους ὑπερορῶν ὡσπερ καταδεεστέρους ὄντας αὐτοῦ, οὗτός μοι κατακρίσεως οὐκ ἐλεύθερος νενόμισται· ἐγγὺς γάρ ἐστὶ τοῦ φονέως μισῶν καὶ οὗτος, οὓς φιλεῖν διὰ τὴν οἰκειότητα τῆς πίστεως μάλιστα ἐχρῆν ὑπόουσης καὶ τῆς κατὰ φύσιν οἰκειότητος ἰκανῆς συνάψαι πρὸς φιλίαν αὐτούς. 28 Mt 5, 22 Τὸ αὐτὸ πέφυκεν εἶναι συνέδριον καὶ γέεννα· ἀμφοτέρα γὰρ κολάζουσι τὸν εἰπόντα. ἀποροῦσι δὲ τινες πῶς ὁ κύριος μωρούς εἰπὼν τοὺς ἀμαρτωλοὺς κολάζει τὸν λέγοντα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μωρόν. τοῦτο δὲ ποιεῖ, οὐχ ὅτι οὐκ ἔστιν ἴσως μωρὸς πρὸς ὃν τὸ ῥῆμα, ἀλλ' ὅτι ὀργῆς τὰ τοιαῦτά εἰσιν. καὶ οὐ τοῦ ἀδικουμένου ἀντέχεται ὁ σωτὴρ τοσοῦτον, ὅσον τοῦ ἀδικήσαντος. διὰ τοῦτο ἔνοχος, φησὶν, ἔσται ὁ τοιοῦτος τῷ συνεδρίῳ καὶ τῇ κρίσει καὶ τῇ γεέννῃ. 30 Mt 5, 22 Ὁ τὸν ὁμοπίστον καλῶν μωρόν δοκεῖ καὶ τὸ τῆς πίστεως μυστήριον διασύρειν, δι' ὧν τὸν ὀρθῶς πιστεύοντα καὶ ἔμφρονα κατὰ τοῦτο τὸ μυστήριον μωρόν καλεῖ. 31 Mt 5, 25 Τοῦτο βούλεται εἰπεῖν· δεῖ ἡμᾶς εὐεργετεῖν , φησὶν, τὸν ἀντίδικον καὶ μὴ βλάπτειν ἐν ὄσῳ ζῶμεν, ἵνα μὴ ἀπαιτηθῶμεν δίκας ὧν πράττομεν καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ἀμφοτέρα γὰρ προφαίνει ἐν τῷ λόγῳ. 34 Mt 5, 31–32 Διδάσκει σαφῶς διὰ τούτων, ὅτι οὐ τὸ ἄλογον ῥεπούδιον λυεῖ τὸν γάμον παρὰ θεῷ, ἀλλ' ἡ ἄτοπος πράξις κἄν μὴ λυθῆ νόμῳ· ὅλη γὰρ ἡ Χριστοῦ διδασκαλία τὰ κατὰ διάθεσιν κρίνει. 35 Mt 5, 36 Οὐκέτι τοῖς σκιώδεσιν ἐμμένομεν καὶ ὡσπερ οὐ περιτεμνόμεθα οὔσης ἐν τῷ νόμῳ τῆς περιτομῆς, οὕτως οὐδὲ ὀμνύειν ἡμᾶς δεῖ, ἐπειδὴ ἐν τῷ νόμῳ σκιωδῶς γέγραπται· ἐλθούσης γὰρ τῆς ἀληθείας παρήλθον αἱ σκιάι. 36 Mt 5, 37 Ἔστω ἡ τοῦ βίου ὑμῶν μαρτυρία ὄρκου βεβαιότερα. εἰ δέ τις ἀναιδὴς μὴ δυσωπούμενος ὑμῶν τῷ βίῳ τολμᾷ ὑμῖν ἐπαγαγεῖν ὄρκον, ἔστω ὑμῖν τὸ γαί ναί καὶ τὸ οὐ οὐ ἀντι παντὸς ὄρκου. 37 Mt 5, 38–40 Οὐκ ἐπὶ ψιλῆς τῆς λέξεως ἔθετο τὰ νόμιμα ἡμῖν παρέχων τὸν σκοπὸν αὐτῶν ἐξετάζειν ἀκριβῶς· οὔτε γὰρ πάντως αἰτοῦντι κελεύει δι δόναι, κἄν μὴ ἔχη τις· ἀδύνατον γάρ· οὔτε μὴν εἰ ἔχοι, αἰτοίη δέ τις κακῶς· χείρων γὰρ ἡ δόσις, ὅταν ὁ μὲν πρὸς ἀσέλγειαν αἰτῆ καὶ ἀκολασίαν καὶ μὴ πρὸς τὴν χρείαν, ὁ δὲ παράσχη, ὕλην τῆς τοιαύτης ἀκολασίας διδούς. ἐπεὶ πῶς ἐπὶ τῶν ἀποστόλων κεῖται· διεδίδετο ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρείαν εἶχεν; ὅπερ ἐστὶν οὐκέτι τοῖς αἰτοῦσι διδόντων ἀπλῶς, ἀλλὰ πρὸς τὴν χρείαν χορηγούντων· πῶς δὲ καὶ τὸ καθ' ὃ ἂν ἔχη τις εὐπρόσδεκτος, οὐ καθ' ὃ οὐκ ἔχει, καὶ οὐχ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψεις καὶ ὅσα λέγει ἕτερα δεικνύς, ὅτι πρὸς τὰ προσόντα διδόναι προσήκει; 38 col1 Mt 5, 40–42 Κἄν φίλος ἐστίν, φησὶν, κἄν ἐχθρὸς , κἄν πιστός, κἄν ἄπιστος, ἀδιακρίτως εὐεργετεῖ τὸν δεόμενον· οἱ γὰρ Ἰουδαῖοι τοὺς φίλους μόνους ἠθέλον ἀμείβεσθαι. διὸ καὶ πρὸς τὸν κύριον ἔλεγον προτρεπόμενοι

αὐτὸν ἰάσασθαι τὸν υἱὸν τοῦ βασιλικοῦ· ἄξιός γάρ ἐστιν ᾧ παρέξεις τοῦτο, ὅτι καὶ τὴν συναγωγὴν ἡμῶν αὐτὸς ὠκοδόμησεν. Δίδου, φησὶν, ἀεὶ καὶ μὴ ἀναίνου, κἄν φίλος, κἄν ἐχθρός, κἄν πιστός, κἄν ἄπιστος τυγχάνῃ ὁ αἰτῶν καὶ εὐεργέτει διηνεκῶς τὸν δεόμενόν σου τῆς ἀντιλήψεως. 39 Mt 5, 44 Ὑπερεύχου τῶν ἐχθρῶν ἐν τούτῳ αὐτοὺς ἀμνόμενος, ἐν τῷ μὴ συνεῖναι αὐτοῖς ἐμμένουσι τῇ πονηρίᾳ. 40 Mt 5, 44 Ὁ τοῦ κυρίου νόμος καὶ φύσιν καὶ τὸν θεῖον ὑπερاناβαίνει νόμον, φημί δὴ τὸν Μωσέως· τὰ γὰρ παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα, δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ. πλὴν οὐκ ἀδύνατα νομοθετεῖ ὁ Χριστὸς ὡς ἔδειξε Στέφανος ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάθους κλίνων τὰ γόνατα καὶ ὑπερευχόμενος τῶν λιθαζόντων αὐτόν, ὁμοίως καὶ Παῦλος ὁ τοσαῦτα παθὼν ὑπὸ Ἰουδαίων καὶ ὑπερευχόμενος αὐτῶν. τὸ οὖν σπάνιον δείκνυσιν, ὅτι οὐκ ἀδύνατα, εἰ καὶ τοῖς πολλοῖς ἐστὶ δυσκατόρθωτα διὰ τὸ μὴ εἰς ἄκρον τὴν ἀρετὴν ἐργάζεσθαι. 42 Mt 5, 45 Ὁ μιμητὴς τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ τὸν ἐν αὐτῷ λόγον ἥλιον καὶ τὴν ἐν αὐτῷ λάμπουσαν δικαιοσύνην ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ τὸν διὰ στόματος λόγον αὐτοῦ ὑετὸν οἰκονομικῶς βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἁμαρτωλοὺς. 43 Mt 5, 45 Πάντας τοὺς θέλοντας υἰοθεσίας ἀξιωθῆναι δεῖ κατὰ τὸ δυνατόν μιμεῖσθαι θεὸν ἐν τῷ ἀδιακρίτως εὐεργετεῖν. 44 Mt 5, 46 Οὐ βούλεται ὁ θεὸς ἀνταποδιδόναι τινὶ τῶν εἰς ἡμᾶς ἁμαρτανομένων ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀγαπᾶν μᾶλλον καὶ κήδεσθαι παντοίως, ὅτι ἐβλάβησαν μισοῦντες ἡμῶν ὠφελήθεντων.

45 Mt 6, 16–17 Ἀφανισμὸν προσώπου λέγει νῦν τὸ διὰ κενοδοξίαν ὠχρὸν φαίνεσθαι ὡς ἀσκητὴν· τὸ δὲ ἀλείφεσθαι καὶ νίπτεσθαι οὐ πρὸς τὸ γράμμα δεῖ νοεῖν, ἀλλὰ τὸ φαιδρὸν ἔχειν τὸ πρόσωπον, δι' οὗ τις πειρᾶται λαθεῖν, ὅτι νηστεύει· τοῦτο γὰρ φιλοδοξίας ἔγκλημα, ὅπερ ὡς ρύπον ὄντα τῆς ψυχῆς δεῖ ἀπονίπτειν. πλὴν δεῖ καὶ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς δι' ἀρετῆς φαιδρύνειν καὶ διὰ τοῦτο ἀποπλύνειν τοὺς νοητοὺς τοῦ προσώπου ὀφθαλμοὺς καὶ ποιεῖν ὀξεῖς πρὸς κατανόησιν τῆς τῶν κρειττόνων θεωρίας. διὰ οὖν τῶν ἡγεμονικωτέρων τοῦ σώματος μερῶν τὴν τῆς ψυχῆς καθαρότητα σημαίνει· ἐν γὰρ τῷ προσώπῳ εἰσὶν αἱ πολλαὶ τῶν αἰσθήσεων, αἷς ὁ νοῦς κέχρηται πρὸς ὑπουργίαν καλῶν ἢ φαύλων, ἃς νίπτειν λέγει ὁ κύριος τῇ ἀποχῇ τῶν κακῶν, φαιδρύνειν δὲ τῇ τῶν καλῶν ἐργασίᾳ. 46 Mt 6, 22 Λύχνος σώματος ὁ νοῦς, οὗ καθαρεύοντος ὡς ὀφθαλμοῦ ὀδηγεῖται καὶ ἠνιοχεῖται τὰ σωματικὰ πάθη ἐπὶ τὸ εὐπρεπὲς καὶ θεῷ ἀρέσκον. 47 col1 Mt 6, 22–23 Ὁ αἰσθητὸς ὀφθαλμὸς πάντα τὰ παρεμπίπτοντα ὄρα, ὁ δὲ νοῦς ὁ ἀπλοῦς διακριτικῶς τὰ μὲν ἀγαθὰ ὄρα, τὰ δὲ πονηρὰ ἀποστρέφεται, μύων τρόπον τινὰ τοῦ μὴ ἰδεῖν ἢ ψηλαφῆσαι αὐτά· τὸ γὰρ φαῦλον σκότει πονηρίας σκοτίζεται καὶ φῶς νοητὸν φωτὶ ἀληθείας φωτίζεται. Ὁ αἰσθητὸς ὀφθαλμὸς τῶν ὀρατῶν ἀντιλαμβάνεται καὶ διακρίνει ἕκαστον, ποῖον μὲν ἐστὶ τούτων λευκόν, ποῖον δὲ μέλαν καὶ ποῖον ἐν μέσῳ τούτων· ὁ δὲ νοῦς τῶν νοουμένων ἐστὶν ἀντιληπτικός τε καὶ διακριτικός καὶ τῶν ἀγαθῶν τε καὶ φαύλων καὶ τῶν ἐν μέσῳ τούτων γνωστικός. ὅθεν τοῦ μὲν ὀφθαλμοῦ τοῦ σώματος σκοτισθέντος ἔσται τὸ σῶμα ὄλον σκοτεινόν, τοῦ δὲ νοῦς παθόντος οὐ μόνον ἡ ψυχὴ σκοτισθήσεται, ἀλλὰ σὺν αὐτῇ καὶ τὸ σῶμα.

48 Mt 7, 14–15 Οὐ ταύτη μόνον νήφειν παρεσκεύασεν τῷ εἶναι αὐτὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην, ἀλλὰ καὶ τῷ προσθεῖναι, ὅτι πολλοὺς ἔχει τοὺς ὑποσκελίζοντας καὶ τὸ δὴ χαλεπότερον, ὅτι οὐδὲ φανερώς προσβάλλουσιν, ἀλλὰ κρύπτοντες ἑαυτοὺς· τοιοῦτο γὰρ τῶν ψευδοπροφητῶν τὸ γένος. 49 Mt 7, 15–16 Ἀσφαλίζεται τὸν ἀκροατὴν, μὴ πως ἐπιθυμία τοῦ ἀκοῦσαι λόγον σεμνὸν προσδράμῃ τινὶ τῶν τὰ τῆς ἐκκλησίας πειρωμένων διαστρέψαι δόγματα, οἱ πρόβατα εἶναι ὑπισχνούμενοι λύκοι εἰσὶ θανατοῦντες τὰ λογικὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ. 50 Mt 7, 15–20 Πολλοὶ εἰσὶν οἱ

ἀσκοῦντες τὴν ἀρετὴν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον δοκοῦντες εἶναι καλοὶ διὰ σωφροσύνης καὶ ἐπιεικείας, ὅπερ ἔστιν ἔνδυμα προβάτου, ἀλλ' ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν, τοῦτ' ἔστιν ἐκ τοῦ φρονήματος καὶ τῶν περὶ τὴν πίστιν δογμάτων φανερούμενοι. 51 Mt 7, 15–20 Οὗτοί εἰσιν οἱ προσποιούμενοι μὲν ἀρετὴν, βιοῦντες δὲ ἀσέμνως, ἥτοι οἱ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀσκοῦντες ἀρετὴν, μὴ ὀρθῶς δὲ φρονοῦντες, οἳ οἱ εἰσιν οἱ αἰρετικοί, οἱ διὰ λόγων πλαστῶν καὶ ἀμφιάσεων ἀπατῶντές τινες, καὶ ὅταν πείσωσιν τότε ὑποβάλλουσιν ποιεῖν καὶ ἃ μὴ θέμις, οἳ καὶ γνωσθήσονται μετ' οὐ πολὺ, ἐπειδὴ οὐχ οἷος ὁ λόγος, τοιοῦτος καὶ ὁ βίος· ἀπὸ γὰρ τῶν καρπῶν τὸ δένδρον, οὐκ ἀπὸ τῶν ἀνθῶν γνωρίζεται, καὶ ἡ γνῶσις τοῦ διδασκάλου ἐκ τοῦ καρποῦ καὶ τῆς πολιτείας, οὐκ ἐκ τοῦ ἄνθους καὶ τοῦ λόγου. 52 Mt 7, 16–20 Ὡς ἀδύνατον τὸ τῆς παραβολῆς, οὕτω τὸ τοὺς φαύλους νοῆσαι ἔργον τι χρηστὸν τῆς καρδίας τρόπον τινὰ καταναγκαζούσης ἕκαστον ἐφ' ἃ βούλεται· ἀδύνατον γὰρ ἀπὸ μοχθηρᾶς διαθέσεως εὐσεβὲς τι ἢ ὠφέλιμον λεχθῆναι. διὸ οἱ φαῦλοι οὐκ ἀτιμώρητοι· προαιρέσει γὰρ, οὐ φύσει εἰσιν καλοὶ ἢ κακοί. ὁ δὲ λόγος μάλιστα ἐπὶ τῶν δογμάτων ἀρμόζει· καὶ γὰρ ὁ ἀσεβὴ λαλῶν τιμωρεῖται, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ καλὰ μὲν λαλῶν, φαῦλα δὲ πράσσων καὶ ὁ ὑποκρινόμενος εὐλάβειαν καὶ οὐκ ἀληθῶς αὐτὴν ποιῶν. 53 Mt 7, 28 Εἰκότως ἐξεπλήσσοντο· ἀρρήτῳ γὰρ δυνάμει τοὺς ἀκούοντας ἔπειθεν καὶ οὐ φράσεως ὄγκῳ ἐξεπλήσσοντο· οὐδὲ γὰρ ἦν ἐν αὐτοῖς περισκελὲς ἢ αἰνιγματῶδες ἢ σκοτεινόν.

54 Mt 8, 21 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς τοῦ ἐτέρου ψυχῆς ὡς θεὸς ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ ἄκοντα ἀκολουθεῖν ἐκέλευσεν. αἴσιον δὲ οὗτος πρᾶγμα αἰτεῖ ἐπιτραπῆναι αὐτῷ τὸν ἑαυτοῦ θάψαι πατέρα. ὁ δὲ οὐκ ἐπέτρεψεν ἐπεὶπερ ἦσαν καὶ ἄλλοιοῖμαι ἦν ὁ τετελευτηκώς. 55 Mt 8, 34 Ὡς ἀναξίους ἑαυτοὺς κρίναντες τῆς τοῦ κυρίου ἐπιδημίας εἶπον τοῦτο οἱ Γεργεσηνοὶ τῷ Χριστῷ ὡς καὶ ὁ Πέτρος ἐπὶ τῆ τῶν ἰχθύων ἄγρα.

57 Mt 9, 16–17 Ἡ νέα διδασκαλία οὐ δύναται δοθῆναι τοῖς δουλεύουσι τῷ γράμματι τῆς παλαιᾶς διαθήκης, ἀλλὰ τοῖς διὰ προκοπῆς ἀποθεμένοις τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ γενομένοις νέοις ἀσκοῖς. 58 Mt 9, 34 Ἄκρας ἀσεβείας δεῖγμα τὸ τὰς θείας δυνάμεις λέγειν δαιμόνων εἶναι· οὐδεὶς γὰρ ποτε δαιμόνων δαίμονα ἐκβάλλει οὐδὲ τὰ ἑαυτοῦ καταλύει. οὐ μόνους δὲ δαίμονας ἐξέβαλεν, ἀλλὰ καὶ μυρία πάθη ἐθεράπευσεν. ὁ δαίμων πρὸς τὰ εἶδωλα σύρει, ὁ Χριστὸς τῷ πατρὶ προσῆγεν. ὁ δαίμων ὑβριζόμενος οὐκ εὐεργετεῖ, ὁ δὲ Χριστὸς τοὺς ὑβρίζοντας φέρων ἀνεξικάκως περιῆει θεραπεύων πάντας. 59 Mt 9, 35 Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας κηρύσσειν φησὶν τοῦτο δὴ, τὸ πᾶσιν εὐαγγελίζεσθαι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν τὴν ἐγγύτητα· ὅταν γὰρ ἀναστῶμεν ἀπὸ τῶν νεκρῶν καὶ τῆς τοῦ ἀγίου πνεύματος μετάσχωμεν χάριτος, ἄτρεπτοι μένομεν τὰς ψυχὰς καὶ ἄφθαρτοι τὸ σῶμα ἐν οὐρανοῖς δεικνύμενοι. ἡγγικέναι δὲ πανταχοῦ λέγει τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὡς δὴ διὰ τῆς αὐτοῦ παρουσίας καὶ τὴν ἀληθῆ τοῦ πράγματος κομισαμένων ὑπόσχεσιν καὶ ὡς ἐν τύπῳ γενομένων ἤδη καὶ τὴν ἀπαρχὴν κομίζεσθαι τοῦ πνεύματος. 60 Mt 9, 37 Θερισμὸν λέγει τοὺς δεομένους διδασκαλίας.

61 Mt 10, 2 Διὰ βεβαιότεραν πίστιν καὶ ἀσφάλειαν, ὡς ἂν μὴ πλανηθῶσιν ἕτεροις πιστεύσαντες ὡς ἀποστόλοις, τὸν ἀριθμὸν ἅμα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀποστόλων παραδέδωκεν ἡμῖν ὁ Χριστὸς. 62 Mt 10, 2 Ἐσημειώσατο δὲ ἐπιτηδὲς τῶν ἀποστόλων τὰ ὀνόματα, ἵνα μηδενὶ πεισθῶμεν ἑτέρῳ παρὰ τοὺς εἰρημένους· ἦδει γάρ, ὅτι ἡμελλόν τινες ψευδαπόστολοι ἐπιφημίσαι ἑαυτοῖς τὸ τοιοῦτον ἀξίωμα. 63

Mt 10, 8 Τὰς τοῦ Χριστοῦ δωρεὰς μὴ πωρήσητε. 64 Mt 10, 10 Τίς χρεῖα πῆρας τοῖς μὴ ἐπαγομένοις τι ἐφόδιον; Ὅρα πῶς τὴν ἀκτημοσύνην διὰ τοῦ εἰπεῖν μηδὲ δύο χιτῶνας διδάσκει. ἐκ τούτου δὲ δῆλόν ἐστιν, ὅτι ἐνὶ χιτῶνι ἐκέχρητο ὁ κύριος. 65 Mt 10, 16 Πρόβατα τοὺς μαθητὰς λέγει, λύκους τοὺς τῶν Ἰουδαίων μαθητὰς διὰ τὸ κατ' αὐτῶν φονικόν. φρονίμους δὲ αὐτοὺς εἶναι βούλεται διὰ τὸ μὴ ἀγνοεῖν τὰς τῶν φαύλων κακουργίας, ἀκεραίους δὲ πρὸς τὸ ἐτοιμῶς φέρειν τοὺς ἀδικοῦντας καὶ μὴ ἀμύνεσθαι καὶ ἵνα μὴ ὀργίζωνται κατὰ τῶν ἀπειθούντων. 66 Mt 10, 16 Φρονίμους εἶναι ἡμᾶς κατὰ τὸν ὄφιν κελεύει ἐν παντὶ πειρασμῷ συντηροῦντας τὴν κεφαλὴν ἡμῶν, ἣτις ἐστὶν ἡ πίστις ἡμῶν· ὅσαις γὰρ ἂν πληγαῖς ὁ ὄφις συνέχηται, τὴν ἑαυτοῦ φυλάττει κεφαλὴν ἀβλαβῆ καὶ πάλιν σοφισμῶ τὴν παλαίωσιν ἀποτίθεται, ἐν στενωπῇ τινι παρεισδύσει θλιβόμενος καὶ τὸ γῆρας ἀποτιθέμενος. βούλεται τοίνυν καὶ ἡμᾶς διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ καὶ κακώσεως τὸν παλαιὸν ἀπεκδύσασθαι ἄνθρωπον καὶ τὸν νέον ἀνταμφιένυσθαι. 67 Mt 10, 19– Φησὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς ὁ σωτὴρ, ὅτι δοθήσεται ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. 68 col1 Mt 10, 23 Ἄφιξιν ἑαυτοῦ λέγει οὐ τὴν ἐπιφανῆ καὶ ἐν τέλει τοῦ βίου ἐσομένην, ἀλλὰ τὴν κατὰ καιροῦς τοῖς διὰ θεὸν θλιβομένοις γινομένην παρ' αὐτοῦ ψυχαγωγίαν τε καὶ βοήθειαν. Οὐ τὴν δευτέραν αὐτοῦ λέγει ἄφιξιν, ἀλλὰ τὴν κατὰ καιρὸν ἐσομένην δι' αὐτοῦ τοῖς ἀγίοις ψυχαγωγίαν. 69 Mt 10, 26 Καὶ ἡ ὑμετέρα ἀρετὴ καὶ ἡ τῶν Ἰουδαίων κακία πᾶσι κατάδηλος γενήσεται. 70 Mt 10, 34 Διδάξας τοὺς μαθητὰς λοιδορίας ὑπομένειν καὶ καρτερεῖν πρὸς τοὺς πόνους καὶ μὴ δυσανασχετεῖν ὀπλίζει καὶ νῦν πρὸς ἕτερά τινα, ἃ δοκεῖ βιαίως ἀναγκάζειν τὸν ἄνθρωπον μὴ ἀφίστασθαι τῶν κακῶν. ταῦτα δὲ ἐστὶν ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τε πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ τῶν ἄλλων φίλων ὁμοῦ καὶ συγγενῶν. διὰ τοῦτο φησὶν· οὐκ ἤλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ταύτην δὲ λέγει τὴν τέμνουσαν καὶ χωρίζουσαν ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἀπίστων, κἂν πατὴρ εἴη, κἂν μήτηρ, κἂν ἄλλος τις τῶν σφόδρα φιλικῶς πρὸς ἡμᾶς διακειμένων. 71 Mt 10, 37–38 Ὁ μὴ ἀποτασσόμενος τῇ παρουσίᾳ ζωῆς οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. 72 Mt 10, 40 Ὁ τοὺς ἀποστελλομένους ὑπὸ τινος δεχόμενος ἀσμένως τὸν ἀποστείλαντα τιμᾶ καὶ τὸ ἐναντίον. ἢ καὶ οὕτως· ὁ τοὺς ἀποστόλους δεχόμενος τοὺς κηρύττοντας τὴν τριάδα αὐτὸ τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος δέχεται. δοκοῦμεν δὲ καὶ νῦν αὐτοὺς δέχεσθαι νοητῶς, εἰ ἀναπεπταμένη ψυχῇ δεξόμεθα τὰς αὐτῶν συμβουλίας. 73 Mt 10, 40–42 Οὐ πρὸς τὰ διδόμενα, ἀλλὰ πρὸς τὰς διαθέσεις τῶν παρεχόντων ὀρίζει τὰς ἀντιμισθίας ὁ θεός.

74 Mt 11, 10 Ἴνα μὴ νομίσωσί τινες, ὅτι εὐμετάφορος ἦν Ἰωάννης, ὃν πρῶην ἐκήρυξε Χριστὸν νῦν ἀγνοῶν, εἶπε τοῦτο. 75 Mt 11, 11 Δευτέρα γέννησις ἢ τῆς ἀναστάσεως δι' ἧς ἀναγεννώμεθα καὶ δι' ἁγίου πνεύματος τυγχάνομεν ἀθανασίας οἱ μέλλοντες ἀπολαύειν τῶν ἀγαθῶν. καὶ ὁ πάνυ ἐλάχιστος ἐκεῖ ὑπερاناβαίνει τὸν Ἰωάννην, εἰ καὶ ἐκ μήτρας ἐτύγχανεν ἁγίου πνεύματος. 76 Mt 11, 11 Καὶ ἕτεροί φασιν· ἐλάττων ἐστὶν Ἰωάννης τῶν ἤδη πνευματικῶν τῶν κατὰ τὸν καινὸν ἄνθρωπον ἀνακαινισθέντων, μείζων δὲ τῶν χοϊκῶν διὰ τὸ θεωρεῖν, ἄπερ ἠνίξατο· ἐκεῖνοι δ' οὐκ ἐθεώρησαν, ὡς ὁ κύριος ἐμαρτύρησεν καὶ αὐτὸς φησὶ τὴν χαρὰν αὐτοῦ πεπληρῶσθαι, ὅτι τὴν φωνὴν ἀκούει τοῦ νυμφίου. 77 col1 Mt 11, 19 Αὐτὸς ὢν ὁ Χριστὸς ἡ ζωσα καὶ ὑφεστῶσα σοφία ὑπὸ τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων ἐκρίθη δίκαιος πάντα οἰκονομήσας ἢ ὅτι ὑβριζόμενος ἐκ τῶν ἀπίστων Ἰουδαίων οὐκ ἐπαύσατο φιλοφρόνως αὐτοῖς λαλῶν καὶ τέκνα ὀνομάζων, ὅπως ἂν δικαιωθῆ ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ νικήσῃ ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτόν. Ἡ ὑφεστῶσα σοφία ἐκρίθη δίκαιος ὑπὸ τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων ἢ ὅτι τέκνα καλῶν τοὺς ὑβρίζοντας αὐτόν οὐκ ἐπαύσατο αὐτοῖς φιλοφρόνως λαλῶν. 78 col1 Mt 11, 20–24 Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ σημεῖα ἐποίησεν ὁ

Χριστὸς ἐν Καπερναοῦμ, ἐδόκει ἕως οὐρανοῦ ὑψοῦσθαι, ἥτις διὰ ἀπιστίαν πτώμα πεσοῦσα ἐξαίσιον ἕως ἄδου ἔφθασεν. εἰ δέ τις εἶποι· καὶ διὰ τί οὐ γέγονε τὰ σημεῖα ἐν Σοδόμοις, ἐροῦμεν, ὅτι ἐκάστῳ καιρῷ πρόσφορον ὁ Χριστὸς ὠκονόμησεν· ὅτε ἔδει, ἐσαρκώθη ὁ λόγος καὶ ἐποίησε τὰ σημεῖα, πλην ἐκάστη γενεᾶ κατὰ ἀναλογίαν δίδωσι τὰς εὐθύνas. καὶ οἱ Τύριοι δὲ καὶ οἱ Σιδώνιοι τὸν φυσικὸν μόνον παρέβησαν νόμον, Ἰουδαῖοι δὲ ἀπειθήσαντες τῷ Χριστῷ καὶ τὸν Μωσέως νόμον καὶ τοὺς προφήτας. λέγει δὲ αὐτὰ ἴσως καὶ ἐπιτατικώτερον, ὡς ἐν παραθέσει μείζονα τὴν κακίαν αὐτῶν δεῖξαι βουλόμενος· ἢ γὰρ ἂν καὶ ἐγένετο ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι, Σοδόμοις τε καὶ Γομόρροις, εἰ καὶ μὴ ταῦτα, ἀλλ' οὖν γε ἕτερα, εἴπερ δὴ μεταβολὴν ὁ τόπος ἐδέχετο. ἀλλ' ὅπερ ἔφην, ἐπιτείνει τὴν σύγκρισιν εἰς μείζονα ἔνδειξιν τῆς τούτων κακίας. Πολλὰ σημεῖα ἐποίησεν ὁ Χριστὸς ἐν τῇ πόλει Καπερναοῦμ καὶ διὰ τοῦτο ἐχρῆν μᾶλλον πιστεύειν τοὺς ἐν αὐτῇ οἰκοῦντας. διὰ γοῦν τὰ θαύματα ὑψοῦσθαί φησι μέχρις οὐρανοῦ ταύτην, διὰ δὲ τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀπιστίαν τῶν ἐν αὐτῇ πτώμα ἐξαίσιον γέγονεν ἕως ἄδου. 80 Mt 11, 25 Σοφοὺς ὧδε τοὺς Ἰουδαίους καλεῖ ἢ ὅτι ἐμπιστευθέντες ἦσαν τὰ τοῦ θεοῦ λόγια ἢ ὅτι κακοῦργοι ἦσαν καὶ σοφοὶ τοῦ κακοποιῆσαι, νηπίους δὲ τοὺς ἀποστόλους. ἢ σοφοὺς μὲν τοὺς γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους οὐ τὴν ὄντως σοφίαν ἔχοντας, ἀλλὰ τὴν δοκοῦσαν ἀπὸ δεινότητος λόγων, νηπίους δὲ τοὺς ἀλιεῖς τοὺς ἀφελεῖς ἐν κακίᾳ. ἐν ᾧ οὖν τοῖς ἀφελέσι γνωρίζεται, δείκνυται ἢ τοῦ θεοῦ χάρις. πλην οὐχ ὡς χαίρων τοῦτο λέγει ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ὁδὸς ἀρίστη ἐστὶν τὸ μὴ γινῶναι τῶν θείων λόγων τὴν δύναμιν τοὺς πονηροῦς, ἵνα μὴ μετὰ τὴν γινῶσιν διαπτύσαντες εἰς μείζονα ἐμπέσωσιν κόλασιν. εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς τοῦτο ἐποίησεν, ἀλλ' οὖν δι' ὧν εὐχαριστεῖ ἐφ' οἷς ἐποίησεν ὁ πατήρ, δείκνυσιν ἀμφοτέρων μίαν οὖσαν τὴν βουλήν καὶ τὴν περὶ ἡμᾶς ἀγάπην εὐχαριστῶν ἐφ' οἷς εὐεργετούμεθα. 81 Mt 11, 28–29 Κοπιῶντας λέγει τοὺς τὸ ἄχθος τῶν ἁμαρτημάτων ἔχοντας ἐν τῇ ψυχῇ, ζυγὸν δὲ τὸν ἐνάρετον λέγει βίον, δι' οὗ τις μιμεῖται Χριστὸν ἐν πραότητι καὶ ταπεινοφροσύνῃ. 82 Mt 11, 30 Ὁ τοῦ Χριστοῦ ζυγὸς ἐλαφρὸς ἐστὶ καὶ εὐκόλος, εἰ καὶ βαρὺς εἶναι δοκεῖ τοῖς διὰ πλεονεξίαν τὸ βάρος τῶν ἁμαρτημάτων ὑποφέρουσιν ὡς κουφότατον. 83 Mt 11, 30 Χριστὸς ὁ ζυγός, ἐπειδὴ μὴ ἐστὶν κολαστὴς ὡς ὁ νόμος· ἐλαφρὸν δὲ τὸ φορτίον, ἐπειδὴ καὶ ἐν ἀπλοῖς ἐγχειρήμασι καὶ εὐκόλοις ὁ τῆς ἀρετῆς ὑπογραμμός.

84 col1 Mt 12, 1–8 Νοήσεις καὶ οὕτως τὸ γινῶναι θεὸν ἀναγκαιότερον τῆς τοῦ σαββάτου ἀργίας, ἥτις διὰ τοῦτο ἐδόθη τοῖς Ἰουδαίοις τραπεῖσιν εἰς εἶδω λολατρείας ἐν Αἰγύπτῳ πρὸς τὸ μὴ λέγειν ἀγέννητον τὸν κόσμον καὶ ἀπρονόητον, ἀλλ' ὅτι καὶ θεὸς ἐστὶν προνοητὴς καὶ αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἕξ ἡμέραις ποιήσας τὸν κόσμον καὶ τῇ ζ' καταπαύσας, ὅπερ αὐτοὺς ὑπομιμνήσκων ὡς θεὸς προσέταξεν ἀργεῖν τὸ σάββατον, ὃ περιττὸν λοιπὸν ἐστὶ μετὰ τὸ γνωσθῆναι πᾶσιν, ὅτι θεὸς ποιητὴς ἐστὶ τῶν ὅλων· εἰ γὰρ εἶχεν τι χρήσιμον ὁ λόγος, οὐ μόνοις ἀνθρώποις τοῦτο ἐπῆγε ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ, καὶ αὐτὸς δὲ οὐκ εἰργάζετο ἐν σαββάτῳ τὰς εἰς ἡμᾶς εὐεργεσίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἐδίδοδο αὐτῇ τοῖς ἀνθρώποις ἢ ἐντολή. Κρεῖττόν ἐστὶ τὸ γινῶναι θεὸν καὶ ἀναγκαιότερον τῆς τοῦ σαββάτου ἀργίας· εἰ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἢ χρήσιμον τὸ ἐν τοῖς σάββασιν ἀργεῖν καὶ μηδὲν τι ἐργάζεσθαι, οὐκ ἂν ὁ θεὸς ἐν τοῖς σάββασιν εἰργάζετο τὰς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εὐεργεσίας. 85 col1 Mt 12, 18–21 Τὸ πρᾶον ὁ πατήρ διὰ τούτων ἐξαγγέλλει· κάλαμον δέ, ἐπειδὴ ἀσθενεῖς ἦσαν ὡς κάλαμος συντετριμμένος καὶ ὡς λίνον καπνιζόμενον ἐγγὺς ὄν τοῦ σβεσθῆναι. οὐκ ἀντέλεγεν αὐτοῖς ἐπὶ πολὺ, ἀλλ' ὑπεχώρει, ἵνα μὴ ὀλοτελῶς ἀπόλωνται διὰ τὴν ἄγαν ἀσθένειαν. τὸ δὲ ἕως ἂν ἐκβάλῃ ἠνέσχετο αὐτῶν, ἕως πληρώση τὸν τῆς οἰκονομίας σκοπὸν· τοῦτο γὰρ ἐστὶν εἰς τέλος ἐκβαλεῖν τὴν κρίσιν, μεθ' ἣν τὰ ἔθνη

ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Οὐκ φιλονεῖκει πρὸς τὴν τῶν ἀρχόντων ἀπόνοιαν οὐδὲ κράζων ἐξηρέθιζεν καθ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ μετὰ πραότητος ὑпанεχώρει, ἵνα μὴ ὄντας αὐτοὺς ἀσθενεῖς τῇ ψυχῇ ὡς κάλαμον συντετριμμένον ἢ ὡς λίνον καπνιζόμενον ἐγγὺς ὄν τοῦ σβεσθῆναι ἀπολέσαι ποιήσῃ διὰ τοῦ ἀντιλέγειν αὐτοῖς. ἀλλ' ἔφερον ἀνεξικάκως, ὅπως μὴ εἰς παντελεῖ ἀπώλειαν ἐλάσωσιν διὰ τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν, ἕως ἂν πληρώσῃ τὸν τῆς οἰκονομίας σκοπόν, ὅπερ ἐστὶν ἐκβάλλειν εἰς τέλος τὴν κρίσιν, μεθ' ἣν οἰκονομίαν πάντα τὰ ἔθνη ἐπίστευσαν. 86 Mt 12, 31–32 Πνεῦμα ὧδε λέγει τὴν τοῦ υἱοῦ θεότητα· καὶ φησιν· οἱ μὲν εἰς τὸ ὀρώμενον βλασφημοῦντες διὰ μετανοίας συγγνώμης ἐτύγχανον, οἱ δὲ τὴν θεότητα αὐτὴν βλασφημοῦντες καὶ λέγοντες αὐτὴν Βεελζεβούλ οὐδέποτε συγγνώμης τεύξονται. ὁ δὲ Μάρκος σαφηνίζει τὸν λόγον εἰπὼν· ἔλεγον γὰρ ὅτι πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. 87 Mt 12, 33–35 Τοῖς παρ' ἐμοῦ γινομένοις οὐδὲν ἔχοντες ἐγκαλεῖν, ἀλλὰ καὶ εἰδότες, ὅτι ῥάθυμόν ἐστιν ἐμὲ διαβάλλειν ὡς πονηρόν, ὅπερ μάχεται ταῖς κοιναῖς ἐννοίαις· ἐξ ὧν γὰρ τις πράττει , γνωρίζεται, εἰ ἀγαθός ἐστιν ἢ πονηρός, ὡσπερ τὰ δένδρα ἐκ τῶν οἰκείων καρπῶν. 88 Mt 12, 36 Εἰ οἱ ἄνθρωποι περὶ ἀργοῦ ῥήματος εὐθύνονται, πόσω μᾶλλον οἱ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ βλασφημήσαντες ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως πικρότερον τιμωρηθήσονται. 89 Mt 12, 36 Καὶ ἀπλῶς δέ τις, φησὶν, δυσφημίαν κατὰ τινος φθέγγεται, οὐδαμῶς τὴν κρίσιν ἐκφεύζεται. εἰ δὲ περὶ λόγου ἀργοῦ δώσουσιν λόγον , πόσω μᾶλλον περὶ ἔργου. 90 Mt 12, 40 Τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ὑπὸ γῆν διατρίψειν φησὶν, τὴν μὲν παρασκευὴν ἀπὸ τέλους, τὸ δὲ σάββατον ὅλον, τὴν δὲ κυριακὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς κατὰ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων. ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς τὴν τριταίαν τῶν τελευτησάντων ἡμέραν ἐπιτελοῦμεν, οὐκ ἐπειδὴν ἴσον τῷ μέτρῳ πληρωθῆναι συμβαίνει τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ τὰς τρεῖς νύκτας, ἀλλ' ἡμέραν μὲν μόνην καὶ τελείαν λογιζόμενοι ἐκείνην, ἣν ἐν οἴῳ δήποτε καιρῷ τετελεῦτηκεν , ἡμέραν δὲ καὶ τὴν ἑτέραν, ἥς ἐν τοῖς προοιμίοις παρὰ τοὺς τάφους τῶν τετελευτηκότων ἄπειμεν. κατὰ τὴν αὐτὴν τοίνυν ἀκολουθίαν καὶ ὁ κύριος τρεῖς νύκτας καὶ ἡμέρας τοσαύτας ποιήσῃ ὑπὸ τῆς γῆς ἐπηγγείλατο. καὶ τούτου δεῖγμα σαφὲς τὸ καὶ τὰς γυναῖκας κατ' ἐκεῖνον ἐλθεῖν τὸν καιρόν, ὥστε τὰ νενομισμένα τῆς τριταίας ἡμέρας ἐπὶ νεκρῷ πληρῶσαι.

91 Mt 13, 44 Ἄγρον ἐνταῦθα τὸν κόσμον λέγει καὶ δείκνυσιν, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ τούτου ποιητὴς ἴδιον αὐτὸν ὀνομάζων. διὸ καὶ Μαρκίων ἅμα καὶ Μάρκος οἱ αἰρετικοὶ ἐλέγχονται λέγοντες ὑφ' ἑτέρου δημιουργοῦ δημιουργηθῆναι τὸν κόσμον καὶ ἀρχὴν χρονικὴν ἐσχηκέναι τὸν Χριστόν.

92 Mt 14, 1–2 Οὕτω τῆς ἑαυτοῦ κατηγορίας κατήγορος γίνεται τὸν τοιοῦτον ἀποκτεῖναι, ὅς, φησὶν, καὶ ἱκανὸς ἦν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. διὸ οὐ δύναται λέγειν, ὅτι τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ φαντάζεται. 93 Mt 14, 2 Οἰηθεὶς ἐκ νεκρῶν ἀνεστηκέναι τὸν βαπτιστὴν ἤρξατο αὐτὸν δειλιᾶν ὡς δυνατώτερον γεγονότα καὶ ἐδεδίει μὴ πλείονι κατ' αὐτοῦ χρῆσοιτο τῇ ἐλεγκτικῇ παρρησίᾳ, ὅπερ ἦν αὐτῷ δεινὸν ἀποστερηθῆναι τῆς αἰσχροουργίας. 94 Mt 14, 19 Ἐπὶ τῷ ἕκαστον λαβεῖν τοῦ γεγονότος θαύματος αἴσθησιν· ἀμφίβολοι γὰρ ἦσαν ἔτι περὶ τὸ τοιοῦτον. καὶ τοῦτο ἐφανέρωσε Μάρκος εἰπὼν· οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς πέντε ἄρτοις· ἦν γὰρ αὐτῶν ἡ καρδιά πεπωρωμένη. 95 Mt 14, 25 Τετάρτην λέγει φυλακὴν τὴν μετὰ τὴν ἐνάτην <ῶραν> τριωρίαν· εἰς γὰρ τέσσαρα μέρη τὴν ὅλην ἐμέριζον νύκτα οἱ νυκτοφύλακες.

96 Mt 15, 23 Τῶν ἀλλοφύλων τοὺς Ἰουδαίους προτιμῶν ὁ σωτὴρ καὶ τὴν τῆς Χαναanaίας πίστιν ἐνδείξασθαι βουληθεὶς οὐκ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτήν· οὐ γὰρ τοῦ

διδάξει χάριν ἐλήλυθεν, ἀλλὰ τοῦ ἐκκλῖναι τὴν τῶν Φαρισαίων μανίαν μὴ δεξαμένων αὐτοῦ τὴν περὶ τῶν βρωμάτων διάταξιν. 97 Mt 15, 32 Οὕτως ἦν αὐτῶν τὰς ψυχὰς διαθεῖς τῷ λόγῳ αὐτοῦ ὡς καὶ εἰς λήθην ἑαυτῶν ἐλθεῖν καὶ μηδεμίαν φροντίδα τροφῆς ποιήσασθαι ἢ ἄλλης ἀναγκαίας χρείας οὐκ ἀποκαμόντων ἐν ἐρήμῳ συνεῖναι Χριστῷ. ὁ δὲ Χριστὸς τὸ τῆς φύσεως εἶδὼς ἀσθενές, ὅτι δεόμεθα τροφῆς πρὸς τῇ ὑγιείᾳ τῶν σωμάτων, καὶ τούτου πρόνοιαν τίθεται, ἵνα φανῇ μὴ μόνον ψυχῶν, ἀλλὰ καὶ σωμάτων κηδόμενος ὡς αὐτὸς ὢν καὶ ψυχῆς καὶ σώματος δημιουργός· οὐ μὴν θατέρου κατὰ τοὺς τῶν Μανιχαίων λήρους, οἱ διαφοροὺς εἰσάγουσιν δημιουργούς, ἄλλον τὸν τῆς ψυχῆς καὶ ἄλλον τὸν τοῦ σώματος. 98 col1 Mt 15, 37–38 Οὐ μόνον ἅπαξ τοῦτο ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ δεύτερον, ὅπως γνῶμεν, ὅτι τῆς θεότητος αὐτοῦ ἐστὶν ἡ ἰσχὺς ἢ ἀποτρέφουσα ὅτε θέλει πλήθη καὶ δίχα ἄρτων· τοῦτο δὲ ποιεῖ πιστοποιῶν τὸν ὄχλον, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ καὶ πρώην ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη τὸν Ἰσραὴλ διαθρέψας. καὶ οὐ μόνον ἐξ ὀλίγων αὐτοὺς ἔθρεψεν ἄρτων, ἀλλὰ καὶ ἐπερίσσευσαν ἑπτὰ σφυρίδες, ἵνα δεῖχθῇ ἀσυγκρίτως τὸν Ἥλιου ὑπεραίρων, ὃς καὶ αὐτὸς ἐποίησεν πλεονάζειν τὸ ἔλαιον τὸ μικρὸν καὶ τὸ ἄλευρον τῆς χήρας. ὅμως οὐ περαιτέρω τῆς χρείας ἑπτὰ σφυρίδας ἐπλήρωσεν ἀπὸ ἑπτὰ ἄρτων, ἵνα ἡ διαφορὰ τῶν σημείων μὴ πάλιν ἐμβάλῃ εἰς λήθην τοὺς μαθητάς. Ἐκ δευτέρου ἐποίησεν ὁ σωτὴρ τὸ τοιοῦτον θαῦμα οὐχ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ἵνα γνῶμεν τὴν δύναμιν τῆς θεότητος αὐτοῦ, καὶ ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη τὸν Ἰσραὴλ διαθρέψας καὶ ἵνα δεῖξῃ ἑαυτὸν ὑπεραίροντα τὸν Ἥλιου, ὃς πλεονάζειν ἐποίησε τὸ σμικρότατον ἔλαιον καὶ τὸ ἄλευρον τῆς χήρας.

99 Mt 16, 6 Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. Ζύμην ὁ Χριστὸς τὰς παραδόσεις τῶν Φαρισαίων φησὶν τῶν ἔθος ἐχόντων προτιμᾶν τῶν θείων τὰ ἀνθρώπινα καὶ τῶν ἀγίων γραφῶν τὰς παραδόσεις τῶν πρεσβυτέρων. 100 Mt 16, 8 Ὡς θεὸς δηλαδὴ καὶ ὡς πλάσας τὸν ἄνθρωπον ἤδει πάντα τὰ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. ἔλεγε δὲ αὐτοῖς· τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὑπομιμνήσκων αὐτοῦ, ὅτι θεὸς ἐστίν. 101 Mt 16, 13–16 Ἐρωτᾷ ὁ Ἰησοῦς, ἵνα γνῶμεν τὰς ἐν Ἰουδαίῳ γενομένας περὶ αὐτοῦ ὑπολήψεις ἐκ τῆς ἀποκρίσεως, καὶ ἵνα μάθωμεν περιεργάζεσθαι τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ ἡμῶν καὶ, εἰ μὲν φαῦλα εἶη, τὰς ἀφορμὰς περιαιρῶμεν, εἰ δὲ ἀστεῖα, αὐξῶμεν. υἱὸν δὲ ἀνθρώπου εἶπεν, ἵνα δεῖξῃ σαφῶς ὡς ὁ φαινόμενος καὶ κατ' ἀληθείας ἀναλλοίωτος γενόμενος ἄνθρωπος αὐτὸς ἐστὶ καὶ θεὸς ἀληθὴς μὴ τεμνόμενος ἀνά μέρος εἰς θεὸν καὶ εἰς ἄνθρωπον εἰδικῶς, ἀλλ' ὅν τις υἱὸν ἀνθρώπου προσαγορεύσειεν, οὐκ ἀπιστήσειε τοῦτον αὐτὸν εἶναι καὶ υἱὸν θεοῦ. 102 Mt 16, 22–23 Ὡς παρ' ἐλπίδα ἀκούσας τοῦτο ἔταράχθη ὁ Πέτρος, ἐπειδὴ ἡ μὲν ἀποκάλυψις υἱὸν θεοῦ καὶ ζῶντα θεὸν αὐτὸν ἔδειξεν, ἡ δὲ τοῦ πάθους τοῖς δεινοῖς καταποθέντα, ἐπιτιμῶν αὐτῷ δεικνύει τὴν ἑαυτοῦ δικαιοκρισίαν, ὅτι ἡνίκα μὲν ὠμολόγει, ἐπήνει αὐτόν, ὅτε δὲ ἔδειλία ἀλόγως ἐπέπληττεν αὐτῷ ἀπροσωπολήπτως ποιῶν.

103 col1 Mt 18, 8 Ἐπειδὴ γὰρ ἐν σῶμα λέγει τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, μέλη δὲ τὸν καθ' ἓνα, τοῦτο εἰπεῖν ἐβουλήθη, ὅτι ἐὰν ἔχης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τινὰ πολλοῖς ἑτέροις αἴτιον γινόμενον βλάβης, μὴ φείσῃ, ἀλλ' ἔκκοψον αὐτὸν ἔξω τῆς ἐκκλησίας καταστήσας κρεῖττον εἶναι νομίζων ἐκεῖνον διὰ τὴν αὐτοῦ μοχθηρίαν ἀλλότριον καταστήναι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἢ πολλοὺς ἑτέρους ἀπαγαγεῖν εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Ἐν σῶμα λέγει ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, τοῦτ' ἐστὶν τὴν τῶν πιστῶν συναγωγὴν· μέλη δὲ τὸν καθ' ἓνα. τούτων. ἐὰν δέ τις ἐκ τῶν πιστῶν τούτων καὶ μελῶν τῆς ἐκκλησίας αἴτιος γίνηται ἑτέροις σκανδάλου, μὴ φείσῃ αὐτοῦ, ἀλλ'

ἔκκοψον αὐτὸν καὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας κατάστησον κρεῖττον εἶναι νομίσας ἐκεῖνον μόνον γενέσθαι ἀλλότριον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν διὰ τὴν ἑαυτοῦ μοχθηρίαν ἢ καὶ ἄλλους ἑαυτῷ συναποξενώσαι ταύτης. 104 Mt 18, 8–9 Οὐ τὰ μέλη ἐκκόπτειν διδασκόμεθα, ἀλλὰ τὰ πάθη τῶν μελῶν καὶ τοὺς εἰς τόπον μελῶν φίλους, εἰ καὶ ἐπιχειροῦσιν τῷ σκανδαλίζειν. 105 Mt 18, 10 Ὁρᾶτε μέντοι, φησὶν, ὅπως ἂν μὴ πάντη καταφρονήσητε τῶν διὰ κακίαν τῆς ἐκκλησίας ἐξεωσμένων· οὐδὲ γὰρ μίσει τινὶ καὶ ἀποστροφῇ τοὺς τοιοῦτους ἐκβάλλεσθαι βούλεται, ἀλλὰ φειδοῖ τούτων, οἱ βλάβης τινὸς καὶ ταραχῆς αἴτιοι τῇ οἰκείᾳ μοχθηρίᾳ πολλάκις καθίστανται. ὡς εἶγε δυνατὸν εἶη, καὶ τούτους μεταβαλλομένους αὐθις πρὸς τὸ κρεῖττον ἰδεῖν τοῦτο πάντων ἐμοὶ προτιμότερον εἶναι νενόμισται. ἢ μικροὺς λέγει τοὺς ἀτελεῖς τῇ γνώσει, τοὺς ἄρτι βαπτισθέντας, οὓς οὐ θέλει ὑπερορᾶσθαι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ὡς ἀγνώτας. 106 Mt 19, 3 Ὡσπερ γὰρ ἄτοπον τὸ ἐκβάλλειν τὴν σῶφρονα, οὕτω τὸ κατέχειν μοιχαλίδα ἀσεβὲς κατὰ τὸ γεγραμμένον εἰς Σολομῶνα.

107 Mt 19, 29 Ἐκατονταπλασίονα δὲ λέγει τὰ πολλὰ πρὸς τὸ ἀσυγκρίτως ἄμεινον τῶν ἐσομένων ἐν οὐρανοῖς. πλὴν ἐπεὶπερ ὁ Μᾶρκος λέγει πολλαπλασίονα λήψεται ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, λεκτέον πάλιν περὶ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων πολὺ τὰ ἐπίγεια παρατρεχόντων, ἅπερ εἰσὶν ἀρραβῶνές τινες τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἅπερ οἱ ἔχοντες ἐν μεγίσταις εἰσὶ τιμαῖς πάντων σχεδὸν ἀνθρώπων προστρεχόντων τοῖς ἀγίοις, ἵνα δι' αὐτῶν ἀπολαύσωσι τῆς θείας χάριτος.

108 Mt , 1–16 Ἡ παραβολὴ τοὺς κατὰ διαφόρους ἡλικίας πιστεύσαντας <δείκνυσι>, οὐ τὸν χρόνον ζητοῦσα, ἀλλὰ τὴν ἐν πίστει καθαρότητα καὶ ἐν ἀρετῇ διαγωγὴν λαμπράν. οἰκοδεσπότην δὲ τὸν θεὸν λέγει, ἀμπελῶνα δὲ τὸ τῆς εὐσεβείας πολίτευμα, ἐργάτας τοὺς κατὰ διαφόρους χρόνους πιστεύσαντας, ἐσχάτους δὲ καλεῖ τοὺς ἐν ἀπιστίᾳ ζήσαντας ἐν τιμαῖς ὄντας, οὓς ὀρώντες τιμωμένους οἱ ἐκπαθεῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἄχθονται πολλάκις, ἐὰν ὁμοίως αὐτοῖς τιμῶνται. πολλῶν δὲ ἀσκούντων ἀρετὰς ὀλίγοι εὐρίσκονται ἐκλεκτοὶ οἱ τῆς πρώτης τιμῆς ἀξιούμενοι. δοκεῖ δέ μοι καὶ Ἰουδαίους αἰνιττόμενος καὶ τοὺς δεξαμένους μὲν τὴν πίστιν, βίον δὲ οὐκ ἄξιον ἀποδειξαμένους· ὁμοίως ὁ μακάριος Ἰωάννης κατὰ τὴν δευτέραν ἐπιβολήν.

111 Mt 21, 17 Ὡς ἄοικος παρὰ τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν ηὐλίζετο ὁ Χριστός. 112 Mt 21, 33–41 Ἡ παραβολὴ οἰκοδεσπότην λέγει τὸν θεὸν καὶ πατέρα τὸν πολλὴν πρόνοιαν ἐξ ἀρχῆς εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἐνδειξάμενον καὶ τὸ ἄνωθεν μέχρι τέλους τῶν Ἰουδαίων φιλόνηκον περὶ τὸν θεόν. ἀμπελῶν δὲ ἐστὶν ὁ Ἰσραὴλ, ὃν κατεφύτευσεν ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας· φραγμὸς ὁ νόμος οὐκ ἔων αὐτοὺς ἐπιμιγῆναι τοῖς ἔθνεσιν, ληνὸς τὸ θυσιαστήριον, πύργος ἢ Σιών, γεωργοὶ οἱ διδάσκαλοι, δοῦλοι οἱ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἀποσταλέντες προφηταί, οὓς ἀπέκτειναν· υἱὸς ὁ Ἰησοῦς, ὃν ἀπέκτειναν καὶ τὰ δεινὰ ὑποστάντες ὑπὸ Ῥωμαίων ἔξω αὐτοὺς ἐποίησαν τοῦ θεοῦ ἀντεισενεχθέντων εἰς τὸν τῶν Ἰουδαίων τόπον τῶν μαθητῶν καὶ ἀποστόλων, οἱ καὶ ἀποδεδώκασιν τοὺς καρποὺς ἐν θεοσεβείᾳ ζήσαντες ἐναρέτως.

113 Mt 22, 2–3 Γάμον λέγει τὴν ἀρμονίαν καὶ συνάφειαν τοῦ υἱοῦ τὴν γενομένην πρὸς τὴν ἐκκλησίαν· τοὺς δὲ ἀποστελλομένους καλέσαι τοὺς κεκλημένους τοὺς μαθητάς, μεθ' οὓς ἔπεμψε τοὺς ἑβδομήκοντα. 114 Mt 23, 16 Ἐπειδὴ τὸν χρυσὸν ἐθαύμαζον μᾶλλον τοῦ ναοῦ, ὑπὲρ τὸν ναὸν ἐτίμων αὐτόν, δέον μὴ τὴν ὕλην τιμᾶν, ἀλλὰ τὸ ὄνομα, ὅτι θεοῦ ὄνοματι ὁ ναὸς ὑπέκειτο καὶ ὁ χρυσὸς δηλονότι διὰ τὸ τοῦ θεοῦ ὄνομα τίμιος ἀπεδείκνυτο.

115 Mt 23, 16–22 Τὸν ἐν τῷ ναῷ χρυσὸν λέγει τὰ εἰς δόξαν θεοῦ χρυσᾶ σκεύη ἀνατιθέμενα ἐν τῷ ἱερῷ ἦτοι τὰ χρυσᾶ Χερουβὶμ ἢ τὴν χρυσοῦν στάμνον τὴν ἔχουσαν τὸ μάννα, ἅπερ προτιμότερα εἶναι ὑπελάμβανον Ἰουδαῖοι τοῦ ναοῦ. διὸ καὶ κατεγινώσκοντο ὑπὸ τοῦ κυρίου, ὅτι οὐ μόνον παρεώρων τοὺς ὁμνύοντας καὶ συνεχώρουν αὐτοῖς ὁμνύειν, ἀλλ' ὅτι ἔλεγον· οὐδὲν ἐστὶ τὸ κατὰ τοῦ ναοῦ ὁμόσαι· ἢ καὶ εἴθιζον τὸν λαὸν ἀδιαφόρως ἐπιорκεῖν κατὰ τοῦτο. διὸ καὶ ὁ κύριος ἀποφαντικῶς φησιν, ὅτι ὁ ὁμνύων ἐν τῷ ναῷ κατὰ πάντων τῶν ὄντων ἔσω ἐν τῷ ναῷ ὁμνύει· καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοίων τὸ αὐτό. ἔχει δὲ ὁ λόγος αἴνιγμα κατ' αὐτῶν· ἀνθ' ὧν τὸν Χριστὸν οὐ δεχόμενοι τὴν ἀλήθειαν τὸν Μωυσέα καὶ τοὺς δι' αὐτοῦ τύπους τιμιωτέρους ἔκρινον τοῦ Χριστοῦ τὸν μὲν Χριστὸν τὸν ἀγιάζοντα Μωυσέα ἀθετοῦντες, ἐπαινοῦντες δὲ τὸν νόμον, ὡσπερ ἦν καὶ ἐπαινετός, οὐχ ὅτι ἔχει τὰς σκιάς καὶ τοὺς τύπους, ἀλλ' ὅτι προανατυποῖ τῆς ἐν Χριστῷ λατρείας τὸ ἀληθὲς μυστήριον, ὡς καλὸς ὁ χρυσὸς διὰ τὸν ἀγιάζοντα αὐτὸν ναὸν καὶ καλὸς ὁ οὐρανὸς διὰ τὸν ἀγιάζοντα αὐτὸν θεὸν καὶ ἐνοικοῦντα ἐν αὐτῷ. 116 Mt 23, 25–26 Ἀνθρωπίναις δὲ παραδόσεσιν ἀκολουθοῦντες ἔπλυνον τὰ ποτήρια καὶ τὰς παροψίδας, ἐμόλυνον δὲ αὐτὰ διὰ τῶν ἔσωθεν ἐπιβαλλομένων, ἐν αὐτοῖς οἶνον ἐκ συκοφαντιῶν πίνοντες καὶ ἐξ ἀρπαγῆς ἐσθίοντες. διὸ ἀπέχεσθαι τούτων παραγγέλλει, ἵνα δι' ὧν καθαρῶν πίνουσιν οἶνον οὐκ ἐξ ἀδικίας πορισθέντα καθαρὸν γένηται καὶ τὸ πινόμενον, ὅπερ ἔσωθέν ἐστὶ τοῦ ποτηρίου.

117 Mt 24, 1 Ἐξελθὼν τοῦ ἱεροῦ ὁ κύριος διδάσκει μὴ προσέχειν τοῖς ἐπιγείοις, κἂν θεῶ ἀνακείμενα ἦ. 118 Mt 24, 9 Πολλὰ ἐθλίβησαν οἱ ἀπόστολοι ὑπὸ Ἰουδαίων καὶ ἐθνῶν ἐπιβουλεύομενοι, οἳ καὶ ἐσκανδαλίζοντο κατ' αὐτῶν. 119 Mt 24, 10 Ὅτι τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον ὁδὸν ὀδεύοντες, πολλοὶ ὄντες καὶ τῶν δοκούντων πιστεύειν, σκανδαλισθήσονται. 120 Mt 24, 11 Ψευδοπροφήτας λέγει τοὺς αἰρετικούς τοὺς πλανήσαντας πολλοὺς τῶν ἀκεραιτέρων ἐπὶ τῆς συντελείας. 121 Mt 24, 15 Βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως Ἰουδαῖοι οἴονται τὸ τελευταῖον Ῥωμαίων μηχανήμα ἢ εἰσπεμφθεῖσαν εἰς τὸν ναὸν χοιρεῖαν κεφαλὴν εἶναι τὸ βδέλυγμα ἢ τὰς ὑπὸ Πιλάτου εἰς τὸ ἱερὸν εἰσαχθείσας σημεῖας. Βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως οἱ Ἰουδαῖοι ὑπολαμβάνουσι τὸ τελευταῖον τῶν Ῥωμαίων μηχανήμα, τοῦτ' ἔστιν τὴν πεμφθεῖσαν εἰς τὸν ναὸν ὑπὸ Ῥωμαίων χοιρεῖαν κεφαλὴν ἢ τὰς ὑπὸ Πιλάτου εἰσαχθείσας σημεῖας ἢ ὅπερ αἰνίττεται ὁ Ἰώσηπος γεγενῆσθαι ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ γὰρ γυναῖκες θύσασαι τὰ ἑαυτῶν τέκνα ἔφαγον. 122 Mt 24, 15 Βδέλυγμα ἐρημώσεως καθολικῶς ὁ ἀντίχριστος, γέγονε δὲ καὶ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τῆς Ἱερουσαλήμ ἢ εἰκὼν Καίσαρος, ἣν ἀνέστησε Πιλάτος ἐν τῷ ναῷ. 123 Mt 24, 19 Ἴσως τοῦτο αἰνίττεται, ὃ φησιν Ἰώσηπος γεγενῆσθαι, ὅτε ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἀπὸ λιμοῦ βιασθεῖσαι θύσασαι τὰ ἑαυτῶν τέκνα ἔφαγον. 124 Mt 24, 27 Ὡσπερ γὰρ ἡ ἀστραπή· τροπικῶς ἢ τῆς ἀληθείας ἀστραπή, ἣ ἔοικεν ἢ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἐν πάσῃ ἐξομαλίζεται νομικῇ, προφητικῇ, εὐαγγελικῇ, ἀποστολικῇ γραφῇ. καὶ ἐξελθοῦσα ἀπὸ ἀνατολῶν, τῶν ἀρχῶν τοῦ θεοῦ, φαίνεται ἕως τῶν κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ πάθους δυσμῶν. ὅρα δὲ εἰ μία ἀνατολὴ ὁ νόμος, μία δύσις τὸ πέρασ τοῦ νόμου. ἄλλη ἀνατολὴ ἕως δύσεως Ἰησοῦς Χριστὸς ἕως Παύλου, ὧ ἐσχάτῳ πάντων ὡσπερ εἰ ἐκτρώματι ἐφάνη. 125 Mt 24, 28 Ὅπου γὰρ τὸ κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ πάθους πτώμα πεσὸν στήσεται, συναχθήσονται οὐχ οἱ τυχόντες, ἀλλ' οἱ ὑψηλότατοι μαθηταὶ καὶ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες καὶ γινώσκοντες, τοῦτ' ἔστιν τὰ τῆς θεότητος μυστήρια. διὸ οὐ γῦπας εἴρηκεν οὐδὲ κόρακας, ἀλλὰ τὸ μὴ νεκροβόρον ζῶον, τοῦτ' ἔστιν τὸν ἀετόν· ὡς γὰρ λέγουσιν οἱ ἱστοροῦντες περὶ αὐτοῦ, ὅτι οὐδενὸς ἄπτεται θνησιμαίου. 126 Mt 25, 14 Ἐκδημίαν αὐτοῦ καλεῖ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον, ὅτε καὶ παρέδωκε

τοῖς μαθηταῖς τὰ οὐράνια μυστήρια καὶ τοῖς τῆς ἐκκλησίας μυσταγωγοῖς, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς θεοσεβείας τὸ ἀρμόδιον δούς.

127 Mt 25, 18 Κατακρύψαι τὸ τάλαντον λέγει τὸ μηδὲν ἐργάσασθαι τῶν δεόντων, ἀλλὰ ἀφανίσει τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ. 128 col1 Mt 25, 24–27 Τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα τίθησιν εἰς ἔνδειξιν τῶν λόγων ἤτοι καὶ τῶν λογισμῶν, οἷς ἔθος κεχρῆσθαι τινὰς λέγοντας, ὅτι οὐ χρεῖα μοι πόνου οὐδὲ τοῦ ὑπὲρ ἐτέρων εὐθύνας ὑπέχειν, ὃ καλῶς εἶπεν θερίζειν ὅπου οὐκ ἔσπειρεν· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ παρὰ τῶν λειτουργῶν εὐθύνας ἀπαιτεῖν τὸν κριτὴν τῆς ἐτέρων ῥαθυμίας· ὡς γὰρ οὐκ ἔνεστί τινα θέρος ἐκεῖθεν ἐκδέχεσθαι, ἔνθα μὴ γέγονε σπόρος, οὕτως οὐκ ἔνεστιν, φησὶν, ἐμὲ ὑπὲρ ἐτέρου εὐθύνας ἕτερον αἰτεῖν. διὸ φησὶν, εἰ τοῦτο ἤδεις, πολλῶ μᾶλλον ἔχρησεν σε τὰ οἰκεία ἐπιδείξασθαι· εἰ γὰρ τὰ ἐτέρων, ὡς φῆς, μέλλω ἀπαιτεῖν, πολλῶ μᾶλλον σὲ ἀπήτησα ἂν τῶν οἰκείων εὐθύνας, καὶ τοὺς μαθητευομένους δὲ τὸν προσήκοντα καρπὸν ἀπὸ τῆς ἐργασίας τῆς σῆς, εἰ σὺ περὶ αὐτοὺς ἤσθα τὰ δέοντα ἐπιδειξάμενος· δείκνυσι γὰρ ἐνταῦθα, ὅτι ἕτερον ὑπὲρ ἐτέρου εὐθύνας οὐκ ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ παρὰ μὲν τῶν διδασκάλων τὰ οἰκεία, παρὰ δὲ τῶν μαθητευομένων τὴν ὑπακοήν. Τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα τίθησιν εἰς ἔνδειξιν τοῦ κακὸν εἶναι τὸν δοῦλον καὶ πονηρόν· καὶ γὰρ εἶπε· θερίζεις ὅπου οὐκ ἔσπειρας. διὸ μᾶλλον ἔδει σπουδαιότερον αὐτὸν γενέσθαι. ὃ δὲ τοῦτο καταλιπὼν τὸ ἐναντίον εἶρηκεν, ὃ δὴ κατακεκριμένον αὐτὸν ἀποδείκνυσι· ὡς γὰρ φησὶν· οὐκ ἔνεστί τινα θέρος ἐκεῖθεν λαβεῖν, ἔνθα μὴ γέγονε σπόρος, οὕτως οὐκ ἔνεστιν ἐμὲ ὑπὲρ ἐτέρου εὐθυνθῆναι. διὰ τοῦτο καὶ κατάκριτος γέγονεν.

129 Mt 26, 26–28 Τοῦτό μου, φησὶν, ἐστὶ τὸ σῶμα καὶ τοῦτο τὸ αἷμα, ἵνα μὴ νομίσης τύπον εἶναι τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ὅτι ὁ ἄρτος αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ σῶμα τοῦ κυρίου καὶ τὸ αἷμά ἐστὶ μεταποιούμενον εἰς σάρκα καὶ αἷμα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἀρρήτῳ ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

130 Mt 27, 26 Διὰ τί ἐφραγέλλωσεν; ἢ ὡς κατάδικον νόμου κελεύοντος τοὺς σταυρουμένους πρῶτον μαστίζεσθαι καὶ οὕτω τῇ τιμωρίᾳ ἀποδίδοσθαι 131 Mt 27, 45 Φλέγων γὰρ τις ὀνόματι φιλόσοφος παρ' Ἑλλησιν μέμνηται τοῦ σκότους τούτου· παραδόξως γέγονε γὰρ ἐν τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τῆς σελήνης, ὅτε ἀπέχει τοῦ ἡλίου πολὺ διάστημα, ὅσον ἀπ' ἀρχῆς τοῦ οὐρανοῦ ἕως τέλους. αἱ δὲ ἡλιακαὶ ἐκλείψεις τότε εἰώθασιν γίνεσθαι, ὅταν πλησιάσωσιν ἀλλήλοις οἱ δύο οὗτοι φωστήρες. δεῖγμα δὲ ἦν τὸ σκότος τοῦ μέλλοντος λαβεῖν τοὺς μαιφόνους ἐκείνους.

133 Mt 28, 19–20 Ἀρχὴν τῆς διδασκαλίας τῶν ἐθνῶν τὸ βάπτισμα δίδωσιν, ὅτι πρότερον μὲν ἐστὶ τὸ καθαρθῆναι, δεύτερον δὲ τὸ πληρωθῆναι τῶν ἀγαθῶν. τῷ δὲ βαπτίσματι συνῆψε τὴν τῆς τριάδος θεολογίαν τὴν καινὴν εἰσάγων χάριν, ὅτι ἦν βαπτίσματα δι' ὕδατος ἐν νόμῳ καὶ παρὰ Ἰωάννη γε τὸ δι' ὕδατος ἔτι· μετὰ δὲ τῆς πρὸς θεὸν συναφείας οὐκ ἦν βάπτισμα πώποτε. νῦν δὲ ἡ συνάφεια πρῶτον, ὅτε νέος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ἄνθρωπος ὡσπερὶ ζῶν ἐκ νεκρῶν πληρούμενος ἁγίου πνεύματος, ὅπερ ἐστὶ δῶρον Χριστοῦ, οὗ ἡ ἀρχὴ ὁ πατήρ. διόπερ ἀναγκαῖα τῆς τριάδος ἡ ὀνομασία. καὶ ὅπου ἂν ὑπεξαίρη τις ὄνομα, κολοβὸν ποιεῖ τὸ τῆς θεολογίας· ἀτελὲς μὲν, ἐὰν τὸ πνεῦμα περιαιρῇ· διεστῶσαι δὲ τοῦ τέλους τὴν ἀρχήν, ἐὰν τὸ μέσον ἐξαίρη, τὸν υἱόν. ἀδύνατον δὲ τὸν κατὰ μίαν ἐνέργειαν γινόμενον ἁγιασμόν ἐκ διαφορῶν καὶ ἀσυναρτήτων οὐσιῶν ἐπιτελεῖσθαι· ἀσεβὲς γὰρ τὸ τὰ ἑτεροφυῆ καὶ ἀσύναπτα μιᾷ τῇ ἐνεργείᾳ περιλαβεῖν. τριάδα τοίνυν τοῖς μαθηταῖς

ὁμοούσιον τοῖς βαπτιζομένοις παρεγγυᾶ παραδιδόναι οὐχ ἕτερος ὢν αὐτός, ἀλλ' ἑαυτὸν υἷὸν ἀορίστως προσονομάζων ἅτε δὴ καὶ γνήσιος ὢν καὶ ἀληθινὸς καὶ μόνος κυρίως τοῦ πατρὸς υἱός. ὥσπερ δὴ καὶ τὸν πατέρα ἀορίστως πατέρα φησίν, ἅτε δὴ πατέρα ἀληθῶς ὑπάρχοντα καὶ οὐχ ἑτέρου υἱοῦ, ἀλλὰ μόνον κυρίως πατέρα τοῦ ἀληθινοῦ υἱοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον φησι πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν βεβήλων καὶ τῶν μὴ ἁγίων κατὰ φύσιν πνευμάτων. 134 Mt 28, 19–20 Τὸν θεὸν γεννῶντα καὶ γεννώμενον οὐκ ἔστιν ὑπὸ χρόνῳ βαλεῖν· θεὸς γὰρ οὐχ ὑποπίπτει χρόνῳ. οὐκ ἔστιν ἀσεβὲς λέγειν, ὅτι ὁ θεὸς ἐγέννησεν· μηδεὶς δεδιέτω· οὐκ ἔστιν γὰρ ἐναντίον ἢ αἴτιον κακῆς ἐννοίας τοῦτο, ἐὰν θεοπρεπῶς ὑποληφθῆι. εἷς ὁ πατήρ ἐνὸς υἱοῦ, εἷς ἀγέννητος πατήρ, εἷς γεννητὸς θεὸς ὁ υἱὸς καὶ ὥσπερ οὐκ ἔστιν συναγέννητος ἕτερος θεός, οὕτως οὐδὲ συγγεγεννημένος ἕτερος θεὸς ὁ υἱός. οὐκ ἔστιν υἱὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἔχει ὁ πατήρ ὑπόστασιν πατρός, ἔχει ὁ υἱὸς ὑπόστασιν υἱοῦ, ἔχει τὸ πνεῦμα ὑπόστασιν ἁγίου πνεύματος. ἀσώματος καὶ νοερὰ καὶ λογικὴ καὶ ἐν πᾶσι τελεία ἢ ὑπόστασις τοῦ πατρὸς, τοῦτ' ἔστιν ὁ πατήρ. ὅμοιος ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ ἐν πᾶσι καὶ πλήρης κατ' αὐτὸν ἐκτὸς τοῦ εἶναι πατήρ· υἱὸς γὰρ ἔστι καθ' ὑπόστασιν. τέλειον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ πλήρες ἐν πᾶσι· καθὼς ὁ πατήρ τέλειος καὶ ὁ υἱὸς τέλειος, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τέλειον ὁμοίως τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ πάρεξ τοῦ εἶναι πατήρ ἢ υἱός· ἔστι γὰρ καθ' ὑπόστασιν ἰδίαν πνεῦμα ἅγιον ὁμοούσιον τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, δι' υἱοῦ πεφηνός, ἀχώριστον τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ ὡς ἴδιον. τρεῖς οὖν τετελειωμένοι ὑποστάσεις, πατρός, υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, μία δὲ οὐσία.